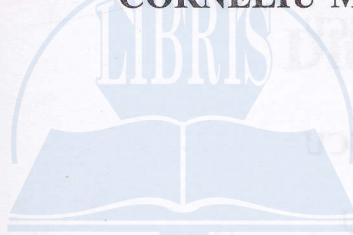

**CORNEL I. SCAFEŞ • HORIA VL. ŞERBĂNESCU
CORNELIU M. ANDONIE • IOAN I. SCAFEŞ**

ARMATA ROMÂNĂ ÎN RĂZBOIUL DE INDEPENDENȚĂ 1877 - 1878

EDITURA SIGMA

BUCURESTI 2002

CUPRINS/CONTENTS

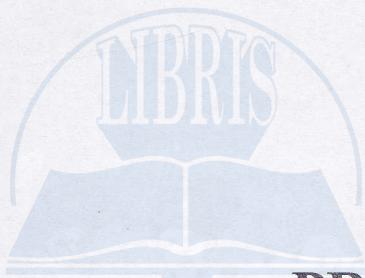
Cuvânt înainte	7
<i>Foreword</i>	7
PARTEA I	9
<i>Parte One</i>	
Preliminarii ale războiului de independență	11
<i>Preliminaries to the Independence War</i>	11
Dislocarea trupelor române în acoperirea liniei Dunării (6/18 aprilie-22 mai/3 iunie 1877)	25
<i>The deployment of the Romanian troops to cover the Danube (April 6/18 – May 22/June 3, 1877)</i>	25
În dispozitivul defensiv din Oltenia (22 mai/3 iunie-17/19 iulie 1877)	37
<i>The Defensive Disposition in Oltenia (May 22/ June 3 – June 16/July 28, 1877)</i>	37
Trecerea Dunării și marșul spre Plevna (16/28 iulie-25 august/6 septembrie 1877)	49
<i>The Crossing of the Danube and the March towards Pleven</i>	
(July 16/28 –August 25/September 6, 1877)	49
Participarea trupelor române la cea de-a treia bătălie de la Plevna	
(27 august/8 septembrie-31 august/12 septembrie 1877)	61
<i>The Participation of the Romanian Troops in the Third Battle of Pleven</i>	
(August 27/September – August 31/September 12, 1877).	61
Luptele pentru încercuirea Plevnei (1/13 septembrie-19/31 octombrie 1877)	83
<i>The Encirclement of Pleven (September 1/13 – October 19/31, 1877)</i>	83
Asediul Plevnei. Ocuparea Rahovei. Capitularea trupelor otomane de la	
Plevna (20 octombrie/1 noiembrie-28 noiembrie/10 decembrie 1877)	98
<i>The Besiegement of Pleven. The Seizing of Rahova. The Surrender of the Ottoman Troops at Pleven (October 20/November 1 – November 28/December 10, 1877)</i>	98
Armata română în luptele din nord-vestul Bulgariei: asedierea Belogradcikului	
și Vidinului (5/17 decembrie 1877-11/23 februarie 1878)	121
<i>The Romanian Army in the Battles of Northern Bulgaria. The Besiegement of Belogradchik and Vidin (December 24, 1877/January 5, 1878 – February 11/23, 1878)</i>	121
Retragerea armatei române din Bulgaria. Tensionarea relațiilor cu Rusia. Congresul de pace de la Berlin. Demobilizarea (19/31 ianuarie-5/17 august 1877)	137
<i>The Withdrawal of the Romanian Army from Bulgaria. The Straining of the Relations with Russia. The Berlin Peace Congress.Demobilization (January 19/31 – August 5/17, 1878)</i>	137
PARTEA II-A	151
<i>Part Two</i>	
Infanteria (infanteria de linie, vânători, dorobanți)	153
<i>The Infantry (the line infantry, the chasseurs, the dorobantzi)</i>	153
Cavaleria (roșiorii și călărașii)	166
<i>The Cavalry (rosiori and calarasi)</i>	166
Artleria (artleria de câmp, artleria de coastă)	
Artillery (Field and Coast Artillery)	175
Jandarmii	175
<i>The Gendarmes</i>	183
Geniul (săpătorii-minari, pontonieri, telegraftiști)	183
<i>Engineer troops (sapper – miners, pontoniers, telegraphers)</i>	186
Flotila (unitățile navale, artleria de coastă, pontonierii de marină)	
<i>The Flotilla (naval units, coast artillery, navy pontoniers)</i>	197
Serviciul sanitar	205
<i>The medical service</i>	205

Trupele de miliții (infanteria, cavaleria, artleria)	217
<i>The militias (infantry, cavalry and artillery)</i>	217
Garda orășenească (civică)	224
<i>The National guard</i>	224
Serviciile armatei (intendență, administrația, transporturile)	229
<i>The Combat Support Services (administration, intendance, transport)</i>	229
Uniformele, echipamentul și harnășamentul	239
<i>Uniforms and Equipment</i>	239
Însemne și distincții (drapele, stindarde, fanioane și decorații)	272
<i>Flags and Insignia (flags, banners, fanions and medals)</i>	272
Vopsirea și inscripționarea tehnicii de luptă	282
<i>Painting and Inscriptions on Combat Technology</i>	282
PARTEA A III-A	285
<i>Part Three</i>	
Conducerea armatei române	287
<i>The Leader Ship of the Romanian Armz</i>	287
Miniștrii de război	287
<i>War Ministers</i>	287
Statul Major domnesc	287
<i>Princely Staff</i>	287
Şefii Statului Major General	287
<i>Chiefs of the General Staff</i>	287
Marele Cartier General	287
<i>General Headquarters</i>	287
Comandanții de corpu de armată și „armate“	287
<i>Army and Army Corps commanders</i>	287
Comandanții de divizii	288
<i>Division commanders</i>	288
Comandanții de brigăzi	289
<i>Brigade commanders</i>	289
Comandanții de regimete și de unități corp aparte	290
<i>Regiment and Independent Unit commanders</i>	290
Compunerea armatei (ordinea de bătaie)	295
<i>Order of battle</i>	295
Unitățile militare române decorate cu Ordinul “Steaua României”	301
<i>Romanian Military Units Awarded with “Steaua României” Order</i>	301
Militari români decorați cu Ordinul “Steaua României”	302
<i>Romanian Military Awarded with “Steaua României” Order</i>	302
Militari români decorați cu ordine străine	355
<i>Romanian Military Awarded with Foreign Orders</i>	355
Militari străini decorați cu Ordinul „Steaua României“	364
<i>Foreign Military Awarded with „Steaua României“ Order</i>	364
Armamentul	369
<i>Armament</i>	369
Vehiculele	374
<i>Vehicles</i>	374
Navele	377
<i>Warships</i>	377
Summary	379
Bibliografie	409
<i>Bibliography</i>	409
Indice general	422
<i>General index</i>	422

The principles of natural law are enshrined in the Constitution and protected by the Bill of Rights.

PART

În cadrul întâlnirii președintelui rusesc, ministrului supravegherii române și misiunile noastre
TEA I Franță, Prusia, Rusia, Sardinia și
Italia, congresul a hotărât convocarea la
București a unei adunări de la sfârșitul lunii iulie ad-1866,
adunări menite să se pronunțe asupra unioanei
organizațiilor principale.

PRELIMINARII ALE RĂZBOIULUI DE INDEPENDENȚĂ

Până în 1856 principatele dunărene Moldova și Țara Românească s-au aflat sub suzeranitatea Imperiului otoman și protectoratul Rusiei. După înfrângerea Rusiei în războiul Crimeii de către coaliția statelor europene Congresul de pace de la Paris din

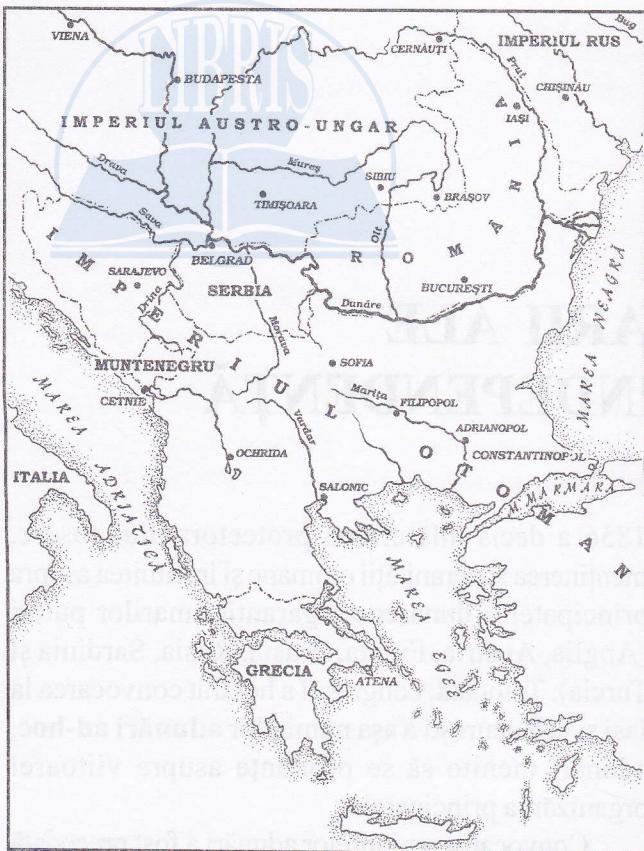
Domnitorul Carol I în uniformă de „general-en-chef”, ținuta de campanie, de iarnă. Deși fotografia a fost realizată spre sfârșitul războiului sau după încheierea acestuia, ea îl înfățișează pe domnitor în ținuta pe care acesta o purta în toamna anului 1877 în timpul asediului Plevnei. La gât poartă, în loc de fular, o glugă din lână, de model rusesc (başlik), neregulamentară. Carol era adeptul ținutelor sobre și simple, de aceea imaginile în care apare în uniforma de mare ținută sunt extrem de rare.

(Colecția Adrian-Silvan Ionescu)

1856 a decis înlăturarea protectoratului rusesc, menținerea suzeranității otomane și instituirea asupra principatelor dunărene a garanției marilor puteri (Anglia, Austria, Franța, Prusia, Rusia, Sardinia și Turcia). Totodată, congresul a hotărât convocarea la Iași și la București a aşa numitelor **adunări ad-hoc**, adunări menite să se pronunțe asupra viitoarei organizări a principatelor.

Convocarea amintitelor adunări a fost precedată de o serie activitate desfășurată de „comitetele electoare ale unirii” de la Iași și de la București, înființate în februarie și, respectiv, martie 1857, care au militat pentru unirea celor două principate într-un singur stat. Ele s-au desfășurat în septembrie-decembrie 1857. Participanții au cerut, atât la Iași cât și la București, unirea celor două principate, autonomie, neutralitate, alegerea în fruntea noului stat a unui principie străin dintr-o familie domnitoare europeană, guvern constituțional și menținerea garanției collective a marilor puteri. Rezoluțiile au fost înaintate conferinței marilor puteri garante întrunite în 1858 la Paris. Convenția semnată la 7/19 august a stabilit ca cele două țări să formeze un fel de federație de state, care va purta numele de Principatele Unite ale Moldovei și Țării Românești, fiecare din ele cu domn, guvern și adunare legiuitorale proprii. Singurele instituții comune erau Curtea de Casătie și Comisia Centrală, destinate alcăturirii legilor de interes comun.

În ianuarie 1859 la Iași și la București au avut loc alegeri pentru a desemna conducătorii principatelor. Pentru a forța mâna marilor puteri care nu acceptau unirea, sub influența unioniștilor, electoratul din Moldova și Țara Românească a optat pentru același domnitor, colonelul Alexandru Ioan Cuza. Ca domnitor, el se va numi Alexandru Ioan I. Deoarece substratul dublei alegeri a fost sesizat imediat, marile puteri au recunoscut doar unirea nominală, nu și unirea administrativă. Puterea suzerană a acceptat-o însă cu

Statele din Peninsula Balcanică la începutul anului 1877.

condiția ca aceasta să înceteze la sfârșitul domniei lui Alexandru Ioan I.

Ulterior, oamenii politici români au acționat în sensul transformării acestei federații într-un singur stat. Eforturile lor au fost încununate în noiembrie 1861 prin recunoașterea de către marile puteri a unirii administrative și politice a celor două principate. Ca urmare, la 11/23 decembrie 1861 domnul a proclamat oficial succesul prin cuvintele „Unirea este îndeplinită, naționalitatea română este întemeiată“. În actele neoficiale interne statul, cu capitala la București, a început să fie numit România, însă în documentele diplomatice internaționale el a continuat să-și păstreze numele de Principatele Unite ale Moldovei și Țării Românești.

Alexandru Ioan I a abdicat, forțat, în 1866. Foștii lui susținători i-au reproșat că, în loc să acționeze pentru aducerea unui principe străin pe tronul României, el a căutat să instaureze o dinastie proprie, acuzație respinsă ferm de Cuza.

Abdicarea trebuia să fie urmată, conform celor stabilite la începutul domniei lui Cuza între puterile europene și guvernul român, de desfacerea unirii și revenirea la prevederile convenției din 7/19 august 1858. Cu toate acestea, profitând de starea de confuzie provocată de abdicare la Constantinopol și în restul capitalelor europene, clasa politică românească a

Dorobanți în uniformă romantică, de inspirație țărănească, adoptată prin regulamentul din 1873. Până la începerea ostilităților, aceste uniforme, prea puțin adaptate condițiilor de campanie, au mai suferit o serie de modificări. Dorobanții din imagine sunt înarmați cu puști „cu ac“ Dreyse, model 1867, cal. 15,43 mm, care însă nu au fost folosite în timpul luptelor din Bulgaria.

acționat cu rapiditate și a reușit să evite dezmembrarea statului. Printr-un referendum național a fost ales în fruntea statului principalele Carol de Hohenzollern-Sigmaringen, înrudit cu regele Prusiei și împăratul Franței.

Din 1866, după înscăunarea principelui Carol I, prin Constituție, statul a început să fie numit în mod oficial România. Noul nume a fost acceptat de o parte din statele europene. În schimb, Imperiul otoman, care își vedea încălcate drepturile sale de suzeranitate asupra principatelor române – drepturi, în cea mai mare parte a lor, de natură simbolică – a refuzat să recunoască acest nume.

În 1877, România avea o suprafață de aproximativ 121 000 km². În cadrul frontierelor sale de atunci se aflau cuprinse provinciile istorice ale Olteniei, Munteniei, Moldovei dintre Prut și Siret și sud-estul Moldovei dintre Prut și Nistru. Acest din urmă teritoriu, cunoscut și sub numele de Bugeac, era împărțit în trei județe: Cahul, Ismail și Bolgrad.

Populația aflată pe acest teritoriu se ridică la circa 5,3 milioane de locuitori.

România se învecina la est cu Imperiul rus, la nord și vest cu Imperiul austro-ungar, în sud cu principatul Serbiei (între Orșova și vărsarea râului Timok în Dunăre) și cu Imperiul otoman (între râul Timok și brațul Chilia al Deltei Dunării). În spațiul cuprins între Delta Dunării (brațul Chilia) și Lacul Șagani, pe o porțiune restrânsă, România avea ieșire la Marea Neagră.

Pe lângă teritoriile amintite, în afara frontierelor, se mai găseau în componența unor state vecine alte provincii istorice românești locuite de o importantă populație românească – circa 5 milioane. Astfel, Rusia deținea teritoriul Moldovei dintre Prut și Nistru (mai puțin sudul acestuia), cunoscut sub numele de Basarabia, Austro-Ungaria pe cel din nordul Moldovei, cunoscut sub numele de Bucovina, pe cel al Transilvaniei, Maramureșului, Crișanei și Banatului, iar Turcia stăpânea Dobrogea și Delta Dunării.

Din punct de vedere al statutului internațional, România era, după cum am amintit mai sus, un stat dependent, vasal Imperiului otoman, pus sub garanția colectivă a marilor puteri europene. Aceasta însemna că ele decideau, prin vot majoritar, în probleme politice cruciale pentru București. Pe plan internațional

România era considerată ca făcând parte din Imperiul otoman.

Statutul de vasalitate impunea României o serie de servuți cum erau: plata anuală a unui tribut către Poartă, confirmarea principelui printr-un firman semnat de sultan, interdicția de a încheia tratate internaționale, de a emite monedă proprie, cât și de a institui decorații, obligația de a menține efectivele armatei permanente la o cifră convenită cu Turcia și cu celelalte puteri europene garante. În plus, România era obligată să aplice pe teritoriul său prevederile tratatelor și convențiilor semnate de Poartă cu puterile străine (în măsura în care acestea nu aduceau prejudicii drepturilor stabilite și recunoscute prin capitulațiile încheiate anterior de Moldova și Țara Românească cu Turcia). O astfel de convenție prevedea ca judecarea în cauze civile și penale a cetățenilor străini să revină consulilor țărilor de proveniență și nu autorităților locale unde inculpații comiseseră infracțiunea.

Cu toate aceste îngrădiri externe, pe plan intern România și-a păstrat o largă autonomie, exprimată printr-o administrație separată și independentă, atribuite unui stat de sine stătător. Această contradicție între statutul intern și cel extern a făcut ca, începând din

Grup de elevi de școală militară, din anul II. Pentru a completa necesarul de cadre ofițerești, în ajunul declanșării ostilităților elevii școlii militare din anii I și II au fost avansați sublocotenenți și trimiși la unități.

Uniformele armatei române adoptate prin regulamentul din 1873. Ținutele, reprezentate puțin cam fantezist de către ilustratorul revistei „Illustrierte Kriegs-Chronik“, au suferit o serie de modificări până la începerea războiului.

1859, obținerea neatârnării să fie una din principalele direcții de acțiune a politicii externe românești. De aceea eforturile diplomației românești s-au manifestat chiar și în cele mai mici aspecte ale relațiilor sale internaționale, prin aceasta urmărindu-se în primul rând consolidarea autonomiei față de Poartă, iar în al doilea rând obținerea de noi drepturi de suveranitate.

Înscăunarea pe tronul României a lui Carol I, la 10/22 mai 1866, a avut un impact major asupra luptei de neatârnare deoarece prin recunoașterea sa puterile garante au acceptat definitiv ideea existenței pe eșicherul politic european a unui stat numit România. Suirea pe tron a lui Carol I a întărit rândurile mișcării pentru neatârnare, deoarece principalele a devenit unul dintre fervenții promotori al luptei pentru independență. Declarația sa din 19 aprilie/1 mai 1866, în momentul acceptării domniei, „că, deocamdată, era gata să recunoască suzeranitatea Turciei, dar cu rezerva tacută a se elibera de sub dânsa cu puterea armelor și a cucerii neatârnarea deplină a țării [...] pe câmpul de luptă“ este relevantă. Ulterior, rolul său în această direcție a fost cel puțin egal cu cel al marilor oameni politici români ai vremii.

Ca urmare, politica diplomatică și cea militară dusă de guvernele de la București, influențate covârșitor de principiu, au fost îndreptate spre crearea condițiilor necesare obținerii independenței României.

În ceea ce privește **politica diplomatică**, între 1867-1875, sub guvernarile liberale (1867-1870) și conservatoare (1870-1875), s-a acționat în direcția afirmării unor atribute de suveranitate națională și de limitare a jurisdicției consulare. În 1866 s-a obținut

dreptul ca efectivele armatei române să crească până la cifra de 30 000 de militari, iar statul să aibă dreptul de a bate monedă și medalii militare. Deși pe de o parte Bucureștiul a încurajat lupta națională a românilor transilvăneni și a bulgarilor pentru a crea probleme Austro-Ungariei și Turciei, adversare ale independenței României, pe de altă parte guvernul român a făcut Vienei unele concesii pe plan economic. La sfârșitul lui mai 1874, Parlamentul a votat o nouă lege vamală, care scotea România de sub regimul dependenței economico-comerciale otomane, iar în iunie 1875 a adoptat o convenție comercială între România și Austro-Ungaria. Convenția, în pofida unor prevederi dezavantajoase pentru partea română, a înlăturat, practic, interdicția de a încheia tratate internaționale.

Politica militară dusă de guvernele române între anii 1862-1875 a fost dominată de acțiunile prin care s-a căutat crearea unei solide armate permanente care, într-o situație dată, să poată reprezenta un punct de sprijin în obținerea independenței.

Alexandru Ioan Cuza, pornind de la solidele elemente de modernitate introduse în organizarea și dotarea oștirilor munteană și moldoveană de predecesorii săi, de Barbu Știrbei în Țara Românească și de Grigore Alexandru Ghica, dar mai ales de Nicolae Vogoride, în Moldova, a continuat reforma în domeniul militar acționând ferm pentru unificarea celor două armate. În toamna anului 1864 s-a votat o **lege pentru organizarea puterii armate**. Conform ei, elementele componente ale organismului militar urmău să fie „armata permanentă cu rezerva ei“ și „miliția“ formată

din dorobanți (cavalerie nepermanentă) și grăniceri (infanterie nepermanentă) cu rezervele lor. Legea însă, din motive politice, nu a fost promulgată de Alexandru Cuza și, deci, nu a fost aplicată.

La crearea noii armate a contribuit, începând din 1861, o misiune militară franceză condusă de maiorul Paul Lamy. Membrii misiunii au sprijinit eforturile în domeniile organizării, dotării și instruirii armatei. Alexis Godillot, furnizorul armatei franceze, a adus din Franța uniforme și armament. În câțiva ani, în Principatele Unite a apărut o variantă autohtonă a armatei franceze. Din nefericire, această infuzie de noutate, care trebuia să contribuie la crearea unui organism eficace și modern, nu a dat rezultatele așteptate. Cauzele au fost complexe. În primul rând, activitatea misiunii militare a avut o serie de scăderi care au influențat rezultatul final, scăderi izvorâte din faptul că în acea vreme armata franceză trecea printr-o criză profundă, aceasta devenind evidentă în 1870, cu prilejul războiului franco-prusian. În al doilea rând, multe din problemele de organizare și mentalitate ale oștenilor din Principatele Unite nu au putut fi ameliorate în timp util. Ca atare, instructorii militari francezi nu au reușit decât să grefeze tarele armatei imperiale pe tarele unei oștiri tinere și fară experiență. A rezultat un organism militar, strălucitor în aparență, dar cu multe vicii de structură, ușor sesizabile pentru ochiul unui militar de profesie cum era principalele Carol I, fost căpitan de cavalerie în Regimentul 2 dragoni de gardă prusian și veteran al războiului dintre Danemarca și Prusia, desfășurat în 1864.

Odată înscăunat, Carol I a inițiat un adeverat program de reformare, reînzechare și redimensionare a organismului militar românesc.

O primă măsură a fost aceea de a înceta, începând cu 18/30 ianuarie 1869, colaborarea cu Misiunea Militară franceză din România. Ea a fost înlocuită în același an, neoficial, cu un grup de instructori prusieni comandanți de locotenent-colonelul von Krenski. Încetarea colaborării a produs mare nemulțumire la Paris, unde sentimentele antigermane erau evidente, și a adus României un inamic în plus.

În iulie 1868 ideea unei legi pentru organizarea puterii armate a revenit în actualitate. Ea a fost concepută de generalul de brigadă George Adrian care s-a inspirat din legislația germană pentru organizarea *Landwehr* (trupele teritoriale), sursă de inspirație și pentru alte state europene. Conform prevederilor acesteia armata a fost compusă din „armata permanentă“, cu rezerva ei, „corful dorobanților“ și „corful grănicerilor“, „milițiile“, „garda orășenească“ și „gloatele“. Astfel s-a realizat o largă cuprindere a populației în cadrul sistemului de apărare, ocolindu-se totodată prevederile restrictive ale convenției de la Paris din 1858. Legea, căreia i s-a adus o serie de modificări în 1872, a reprezentat cadrul în care s-a format armata română participantă la războiul pentru neutrărnarea României.

Prin *Legea de organizare a puterii armate a României*, votată la 27 martie/8 aprilie 1872, forța armată se compunea din: **armata permanentă, cu rezerva ei** (formată din infanterie de linie, vânători, roșiori, artillerie, geniu, jandarmi, trenul echipajelor, serviciul sanitar, flotila, intendență și administrația),

Domnitorul Carol I împreună cu ofițeri din statul-major domnesc și statul-major general. Grupul este încadrat de un soldat de călărași, în mică ținută de vară, și de un dorobanț în ținuta de campanie.